

הלכות עבודה זרה פרק ח

פרק ח

מה נאסר וביטול עבודה זרה

דברים שאין בהם תפוסת יד

א.

כל שאין בו תפוסת יד אדם ולא עשהו, אם נעבד - הרי זה מותר בהנייה. לפיכך הגויים העובדים את ההרים ואת הגבעות, ואת האילנות הנטועין מתחילתן לפירות, ואת המעינות הנובעים לרבים, ואת הבהמה - הרי אלו מותרין בהנאה, ומותר לאכול אותן הפירות שנעבדו במקום גדילתן, ואותה הבהמה.

ואין צריך לומר בהמה שהוקצת לעבודה זרה - שהיא מותרת באכילה, בין שהקצוה לעבדה, בין שהקצוה להקריבה - הרי זו מותרת:

ב.

במה דברים אמורים שאין הבהמה נאסרת, בשלא עשה בה מעשה לשם עבודה זרה, אבל עשה בה מעשה כל שהוא - אסרה.

כיצד, כגון ששחט בה סימן לעבודה זרה.

עשה אותה חליפין לעבודה זרה - אסרה, וכן חליפי חליפין, מפני שנעשית כדמי עבודה זרה:

במה דברים אמורים, בבהמת עצמו.

אבל אם שחט בהמת חבירו לעבודה זרה, או החליפה - לא נאסרה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו:

המשתחוה לקרקע עולם - לא אסרה.

חפר בה בורות שיחין ומערות לשם עבודה זרה - אסרה.

מים שעקרן הגל והשתחוה להן - לא אסרן.

נטלן בידו והשתחוה להן - אסרן.

אבני הר שנידלדלו ועבדן במקומן - מותרות, שהרי אין בהן תפוסת יד אדם:

ישראל שזקף לבנה להשתחוות לה, ולא השתחוה, ובא גוי והשתחוה לה - אסרה בהנייה, שזקיפתה מעשה.

וכן אם זקף ביצה, ובא גוי והשתחוה לה - אסרה.

חתך דלעת וכיוצא בה והשתחוה לה - אסרה.

השתחוה לחצי הדלעת, והחצי האחר מעורה בו - הרי זה אסור מספק, שמא זה החצי כמו יד לחצי הנעבד:

אילן ואשירה

אילן שנטעו מתחילה שיהא נעבד - אסור בהנאה, וזו היא "אשירה" האמורה בתורה.

היה אילן נטוע, וגדעו ופסלו לשם עבודה זרה, אפילו הבריך והרכיב בגופו של אילן והוציא שריגים - כורת את השריגים והן אסורין בהנייה, ושאר האילן מותר.

וכן, המשתחוה לאילן, אף על פי שלא נאסר גופו, כל השריגים והעלים והלולבין והפירות שיוציא כל זמן שהוא נעבד - הרי אלו אסורין בהנאה:

ז.

אילן שהיו הגויים משמרין את פירותיו, ואומרין שהן מוכנין לעשות מהן שיכר לבית עבודה זרה פלונית, ועושין מהן שיכר ושותין אותו ביום אידם - הרי זה האילן אסור בהנאה, מפני שסתמו שהוא אשירה, ולפיכך עושין בפירותיו כך, שזו היא חוקה של אשירה:

ג הלכות הבאות הם אותו דין: באילן, בית, אבן

ח.

אילן שמעמידין תחתיו עבודה זרה, כל זמן שהיא תחתיו אסור בהנייה. ניטלה מתחתיו עבודה זרה - הרי זה מותר, מפני שאין האילן עצמו הוא הנעבד: zoom068

בית

ט.

בית שבנה אותו הגוי מתחילה שיהיה הבית עצמו נעבד, וכן המשתחוה לבית בנוי - הרי זה אסור בהנייה.

היה בנוי, וסיידו וכיירו לשם עבודה זרה עד שנתחדש - נוטל מה שחידש, והחידוש אסור בהנייה, מפני שעשהו לעבדו, ושאר הבית מותר.

הכניס עבודה זרה לתוך הבית, כל זמן שהיא שם, הבית אסור בהנייה,
הוציאה, הותר הבית:

אבן

י.

וכן אבן שחצבה מתחילה לעבדה - אסורה בהנייה.

היתה חצובה, וציירה וכיירה שתיעבד, אפילו צייר וכייר בגוף האבן, ואין צריך לומר אם סייד עליה - נוטל מה שחידש, והוא אסור בהנייה, הואיל ונעשה שייעבד, ושאר האבן מותר.

אבן שהעמיד עליה עבודה זרה - הרי זו אסורה כל זמן שהיא עליה. סילק עבודה זרה - האבן מותרת:

ביתו סמוך לע"ז

יא.

מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה, ונפל - אסור לבנותו.

כיצד הוא עושה - כונס לתוך שלו ובונה, ואותו הרווח ממלאהו קוצים או צואה, כדי שלא ירחיב בבית עבודה זרה.

היה הכותל שלו ושל עבודה זרה - ידון מחצה למחצה, מחצה שלו מותר בהנייה, ושל עבודה זרה אסור.

אבניו ועציו ועפרו - הכל אסור בהנייה:

איבוד עבודה זרה

יב.

כיצד מאבד עבודה זרה ושאר דברים שהן אסורין בגללה, כגון משמשיה ותקרובת שלה - שוחק וזורח לרוח, או שורף ומטיל לים המלח.

דבר שאין בו תפוסת יד אדם שנעבד, כגון הרים ובהמה ואילן, אף על פי שהנעבד עצמו מותר בהנייה, ציפויי אסורין בהנייה, והנהנה בכל שהוא מהן לוקה, שנאמר "לא תחמד כסף וזהב עליהם" (דברים ז:כ"ה) .

וכל ציפויי עבודה זרה הרי הן בכלל משמשיה:

ביטול עבודה זרה

יג.

עבודה זרה של גויים שביטלוה גויים קודם שתבוא ליד ישראל - הרי זו מותרת בהנייה, שנאמר "פסילי אלהיהם תשרפון באש" (דברים ז:כ"ה), בשבאו לידינו והן נוהגין בהן אלהות, אבל אם ביטלום, הרי אלו מותרין:

יד.

עבודה זרה של ישראל אינה בטילה לעולם.

אפילו היה לגוי בה שותפות - אין ביטולו מועיל כלום, אלא אסורה בהנייה לעולם, וטעונה גניזה.

וכן עבודה זרה של גוי שבאת ליד ישראל ואחר כך ביטלה הגוי, אין ביטולו מועיל כלום, אלא אסורה בהנייה לעולם.
ואין ישראל מבטל עבודה זרה, ואפילו ברשות הגוי:

טו.

גוי קטן או שוטה אינו מבטל עבודה זרה.

וגוי שביטל עבודה זרה בין שלו בין של גויים אחרים בעל כרחו, אף על פי שאנסו ישראל על כך - הרי זו בטילה, ובלבד שיהא הגוי המבטל עובד עבודה זרה, אבל מי שאינו עובד אין ביטולו ביטול:

המבטל עבודה זרה - ביטל משמשיה.

ביטל משמשיה - משמשיה מותרין, והיא אסורה בהנייה כמה שהיתה עד שיבטלה.

ותקרובת עבודה זרה אינה בטילה לעולם:

כיצד מבטלה? קטע ראש אונה, ראש חטמה, ראש אצבעה, פחסה בפניה אף על פי שלא חסרה, או שמכרה לצורף ישראל - הרי זו בטילה.
אבל אם משכנה, או מכרה לגוי, או לישראל שאינו צורף, או שנפלה עליה מפולת ולא פינה, גנבה לסטים ולא תבעה, רקק בפניה, השתין בפניה, גררה, זרק בה את הצואה - הרי זו אינה בטילה:

עבודה זרה שהניחיה עובדיה

בשעת שלום - מותרת בהנייה, שהרי ביטלוה.

בשעת מלחמה - אסורה, מפני שלא הניחיה אלא מפני המלחמה.

עבודה זרה שנשברה מאיליה - שבריה אסורין בהנייה, עד שיבטלוה.

לפיכך המוצא שברי עבודה זרה, הרי אלו אסורין בהנייה, שמא לא ביטלוה הגויים.

ואם היתה של פרקים והדיוט יכול להחזירה - צריך לבטל כל פרק ופרק מפרקיה.

ואם אינו יכול להחזירה, כיון שביטל אבר אחד ממנה בטלו כל השברים:

מזבח עבודה זרה שנפגם - עדיין הוא אסור בהנייה, עד שיינתן רובו ביד גויים.

ובימוס שנפגם - מותר.

אי זה הוא בימוס ואי זה הוא מזבח? בימוס אבן אחת, מזבח אבנים הרבה.
וכיצד מבטלין אבני מרקוליס? כיון שבנה בהן בנין, או חיפה בהן את הדרכים
וכיוצא באלו, הרי הן מותרות בהנייה:

כ.

כיצד מבטלין את האשירה? קרסם ממנה עלה, זירד ממנה יונק, נטל ממנה
מקל או שרביט, או ששפייה שלא לצרכה - הרי זו בטילה.
שפייה לצרכה - היא אסורה ושפייה מותרין.
ואם היתה של ישראל, בין לצרכה בין לצרכו, בין היא בין שפייה, אסורין
לעולם, שעבודה זרה של ישראל אין לה ביטול לעולם: